

RÁKÓCZY Gizella**Labirintus 24N**

szeptember 17 - október 25

Rákóczy Gizella festészete hosszú évtizedekig szoros összefüggésben állt a számok bizonyos rendszerével. A négykarú spirálok magjából (nucleus) kiindulva kombinatorikai módon a festészet nyelvére leképezhető rendszert állított fel. Két évtizeden keresztül készült papíralapú tempera-, illetve szitanyomat- munkái rendszerelméletének matematikai összefüggéseit tükrözik vissza.

A spirálkarok permutációit megjelenítő akvarellorozatokkal párhuzamosan azonban egy másik problémakör is mindvégig foglalkoztatta a művészt, nevezetesen az évkör, vagyis a krétai vonalú labirintus problémája. A labirintus mint évezredes mitikus geometriai forma az emberiség jól ismert hivatkozási szimbóluma. Úgy is mondhatnánk, hogy a forma örökérvényű, csupán a történeti, lingvisztikai konnotáció változott az évszázadok folyamán. „Minden labirintus voltaképpen titkos írás, amelyeket két- vagy háromdimenziós térben ábrázoltak, lehetséges tehát, hogy valaki – matematikus vagy gyakorlati lélek tudósa – már kidolgozott egy módszert a labirintusok titkosírásainak megfejtésére, deskriptációjára” – írja *A labirintusok könyvében* Paolo Santarcangeli.

Mindez első pillanatra távolinak tűnhet Rákóczy korábbi képfelületeinek szám- és permutációs törvényszerűségeket leképező képrendszereitől, de ha a labirintus centrumában egyesülő spirálkarok metrikus geometriájára koncentrálnunk, akkor a *Krétai vonalú labirintus* sorozatok képei a korábbi festői és matematikai kérdésfelvetések összegzéseinek is tekinthetők. Az alakzat centrumának négyzetéből kiinduló négy pályás krétai rendszer egyik lehetséges értelmezéséhez az alábbi gyermekvers vezette el a festőt: „Kerek élet fája, szép tizenkét ága. Szép tizenkét ágán ötvenkét virága. Ötvenkét virágán hét gyöngy levelecske. Gyöngy levelecskén huszonnégy erecske.” Egy négyzethálós lapra kiserkesztett labirintus pályáiról a vers által jelölt számok értelmében egy teljes évkör olvasható le: a Föld Nap körül megtett pályájának csillagászati évet kitevő 365 napja, 52 hete, azok 7 napja és a napok 24 órája, vagyis az objektív és szubjektív idő minden számmal definiálható egysége. A labirintus struktúra évkör funkciójáról egy hosszabb, rajzokkal és ábrákkal ellátott természettudományos jellegű publikációt is készített a művész.

A krétai vonalú labirintusformában Rákóczy elméleti kutatásainak és rendszerelméletének szinte minden szála egyesül. A rendszerelmélet egyik sarkalatos pontját a kétirányúságból következő flexibilitás adja, amely a labirintusok vonatkozásában úgy jelenik meg, hogy a négykarú spirálok karjainak folytatásaiként kirajzolódó „útvonalak” a rendszeren belül kétirányú járatokként működnek.

A labirintussorozatok közül, az első 2005-ben készült *24 N* című változat négy pályás évkörein minden esetben négy színnel- sárga, vörös, zöld, kék- operált a művész, a 2007-es *12 N* című változat egyes lapjain pedig két-két színkapcsolat jelenik meg. A spirálkarok összetetallozásainak négyezete, a spirálmag (nucleus), amelynek negyedei a korábbiakban mindig tónusárnyalatokkal vagy a négy színnel töltődtek ki, itt „üres” négyzetes mezőkként jelölik a forma kiindulási/végpontját. A legutolsó, 2014-ben megkezdett, de a művész halála miatt befejezetlenül maradt *Transzparens labirintus* sorozat motívumain a középpont mindeddig üresen maradt négyzetében pedig már összetetalloznak az egymásra rétegzett színekből megkomponált négy pályás ívek.

Zsikla Mónika

RÁKÓCZY Gizella

Labirintus 24N

szepetember 17 - október 25

Krétaí vonalú labirintus = évkör, 4 szín (24 N), prototípus A-D, 2006
akvarell, papír, 135 x 135 cm egyenként